

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет агротехнологій та екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор академії, професор

Аранчій В.І.

« 11 » _____ 2018 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Освітньо-професійна програма
спеціальність
галузь знань
освітній ступінь

Екологія
101 Екологія
10 Природничі науки
бакалавр

2018 рік набору

Полтава 2018

Наскрізну програму практик підготували:

Маренич М.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
Нагорна С.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Ласло О.О., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Екологія спеціальності 101 Екологія, галузі знань 10 Природничі науки, ступеня вищої освіти Бакалавр, 2018 року набору розглянута, схвалена та рекомендована до видання науково-методичною радою спеціальності «Екологія» (протокол № 1 від 1 березня 2018 р.).

Голова науково-методичної ради
спеціальності «Екологія»
кандидат сільськогосподарських
наук, доцент

 Ласло О.О.

Відповідальний за випуск:
кандидат сільськогосподарських
наук, доцент

Нагорна С.В.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ВИДИ ПРАКТИК, ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ТА ТРИВАЛІСТЬ	5
3. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИК, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	6
3.1 Навчальні практики	
3.1.1 Комплексна навчальна практика I.....	6
3.1.2 Комплексна навчальна практика II	8
3.2 Виробнича практика	11
3.3. Переддипломна практика	13
4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практична підготовка фахівців спеціальності «Екологія» є надзвичайно важливою, оскільки актуальною залишається проблема збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, інтегрованого управління використанням природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки територій. На сучасному етапі розвитку Україна потребує фахівців з охорони навколишнього середовища, які були б конкурентоспроможними не лише на вітчизняному ринку праці, але й на міжнародному.

Практична підготовка фахівців-екологів є невід'ємним елементом їх майбутньої діяльності у різних професійних категоріях, під час яких вони набувають: практичних умінь, навичок і компетенцій у сфері охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування у професійній діяльності; здатностей приймати відповідальні рішення щодо забезпечення й управління якістю та безпекою навколишнього середовища на локальному, регіональному та глобальному рівнях; готових до професійно-практичної і природоохоронної діяльності у різних сферах з пропагування екологоорієнтованих принципів розвитку суспільства.

В основу наскрізної програми практики покладено «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затверджене наказом Міністерства освіти України № 93 від 8 квітня 1993 року та «Положення про практичну підготовку студентів вищих аграрних навчальних закладів України» від 5 вересня 2013 року, «Положення про організацію практичної підготовки здобувачів вищої освіти ПДАА». На основі наскрізної програми розробляються програми окремих видів практик.

Навчальною програмою підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Екологія спеціальності 101 Екологія, галузі знань 10 Природничі науки, ступеня вищої освіти Бакалавр передбачені такі види практик: навчальна; виробнича.

Метою практик є набуття здобувачами вищої освіти вмінь і практичних навичок наукових досліджень у сфері охорони навколишнього середовища; оволодіння методами збирання, обробки та інтерпретації результатів екологічних досліджень, необхідних для комплексного системного аналізу та прогнозування стану довкілля й прийняття зважених природоохоронних рішень; оволодіння навичками науково-виробничої, проектної, організаційної та управлінської діяльності у сфері охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування; обговорення та пояснення власних результатів та формулювання висновків, опанування практичними навичками екологічних досліджень.

2. ВИДИ ПРАКТИК, ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ТА ТРИВАЛІСТЬ

Навчальні і виробничі практики здобувачів вищої освіти проводяться в строки, що визначені діючим навчальним планом та графіком навчального процесу і розподіляються згідно даних, наведених у таблиці 1.

Таблиця 1

Види, термін і тривалість практики здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

№ з/п	Вид, назва практики	Курс, семестр	Тривалість практики		
			кредитів ЄКТС	годин	тижнів
Навчальні практики					
1	Комплексна навчальна практика 1	1/2	7,5	225	5
2	Комплексна навчальна практика 2	2/4	7,5	225	5
Виробнича практика					
3	Виробнича практика	3/6	6	180	4
4	Переддипломна практика	4/8	6	180	4

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИК, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. НАВЧАЛЬНІ ПРАКТИКИ

3.1.1. Комплексна навчальна практика I

Термін проведення – II семестр

Тривалість практики- 5 тижнів (225 годин)

Мета навчальної практики: «Комплексна навчальна практика I»

- закріплення теоретичних знань у здобувачів, що стосуються уяви про майбутній фах, про професію еколога та керівника, її роль і значення у сучасних умовах; визначити основні риси професійної діяльності та підготовки фахівців екологів; прискорити адаптацію до умов вузівського життя, створити умови для вибору здобувачів напрямку своєї подальшої спеціалізації в процесі навчання, усвідомлення ними своїх життєвих цілей, місця й завдань у нових умовах та розробки програми особистих дій для подальшого працевлаштування і забезпечення власної кар'єри.

- поглиблення знань ЗВО з генезису, властивостей і морфологічних ознак гірських порід та мінералів, набуття навичок розпізнавання в польових умовах результатів діяльності геологічних факторів із різними джерелами енергії, гірських порід, в тому числі ґрунтоутворних, та форм рельєфу.

- в природних умовах закріпити теоретичні знання з курсу біології уявлень про живі організми, їх організацію, особливості функціонування, походження, розвиток, різноманіття та систематику в умовах впливу різних екологічних чинників на організми та на їх середовище. Ознайомитися з сучасним станом рослинного і тваринного світу Полтавської області з рідкісними та зникаючими видами та заходами що до їх охорони; з'ясувати місце людини в системі органічного світу та її вплив на сучасне біорізноманіття.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування студентами тематичних блоків (розділів) (табл. 2).

Таблиця 2

Структура навчальної практики «Комплексна навчальна практика I» здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Тематичні блоки (розділи) комплексної навчальної практики	Тривалість вивчення тематичного блоку (розділу), год			Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичними блоками (розділами)
	Всього	в тому числі		
		навчальні заняття	самостійна робота	
Вступ до фаху	90	60	30	Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Геологія з основами геоморфології	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова

Біологія	90	60	30	Захисту рослин
Разом	225	150	75	

Завдання «Комплексної начальної практики І» відповідає тематичним блокам (розділам):

Блок «Вступ до фаху»:

- ознайомлення з системою підготовки фахівців у ВНЗ, зі складом фахівців, які забезпечують підготовку студента, підготовки фахівців на міжнародному рівні;
- ознайомлення з навчальними планами спеціальності з метою цілісного уявлення про формування знань, раціонального планування своєї підготовки; переконатися в тісному зв'язку всіх дисциплін, їх значенні для формування професійної майстерності;
- формування початкових знань з екології;
- засвоїти ключові поняття з екології, дослідити етапи становлення поняття екології і його подальшу трансформацію;
- ознайомлення з моделлю фахівця і шляхами послідовного здобуття знань, кваліфікаційними вимогами до фахівця екологічної спеціальності, усвідомлення ролі і значення тестового контролю і рейтингової оцінки знань як найбільш оптимальної форми забезпечення отримання знань.

Блок «Геологія з основами геоморфології»:

- засвоєння методики комплексного дослідження геологічних, стратиграфічних, геоморфологічних, гідрологічних та гідрогеологічних показників території;
- встановлення зв'язку на місцевості між геологічними процесами та формами рельєфу і гірськими породами, що утворилися;
- вивчення впливу окремих екзогенних процесів на генезис, властивості та морфологічні ознаки окремих ґрунтоутворних порід.

Блок «Біологія»:

- вивчення структури та функції різних організмів,
- з'ясування особливостей живого на субклітинному та клітинному рівнях, а також на рівні організму,
- вивчення характерних особливостей мікробо-, фіто- та зооценозів в різних екологічних умовах;
- визначення генотипових ознак, типів мінливості та оцінка впливу мутагенів на спадковість живих організмів;
- вивчення механізмів адаптації живих організмів до дії несприятливих факторів і можливості управління цими процесами.

У результаті проходження навчальної практики «Комплексна навчальна практика І» здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

Загальні:

- знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації.;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

- здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

Програмні результати навчання:

- розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.
- розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування;
- уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень;
- підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти;
- зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3.1.2. КОМПЛЕКСНА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА II

Термін проведення – IV семестр

Тривалість практики - 5 тижнів (225 годин)

Мета навчальної практики «Комплексна навчальна практика II»:

- закріплення одержаних в академії теоретичних знань ЗВО та практичних навичок з питань екології ґрунтів, їх властивостей та закономірностей утворення та розвитку;
- поглиблення і закріплення теоретичних знань та практичних навичок, отриманих на лекціях, лабораторних заняттях, при виконанні самостійної роботи, що повинно надати необхідну допомогу студентам-екологам у майбутній професійній діяльності;

- поглиблення і закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти, а також формування у студентів навичок з вивчення структури, динаміки й екологічного стану природно-територіальних комплексів та картографування ландшафтів, характерних для території обраного району за певними екологічними критеріями або ознаками.

- поглиблення студентами теоретичних знань про: фактори і закономірності формування річкового стоку; режим річок, про способи та технічні засоби вимірювання і визначення основних гідрологічних характеристик водойм. Набуття студентами практичних навичок з: складання гідрографічного опису басейну річки; роботи з основними гідрологічними приладами, інструментами й обладнанням; безпечних прийомів виконання основних польових гідрологічних робіт і спостережень; камеральної обробки матеріалів робіт і спостережень.

- закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти, що допоможе вивченню найважливіших мікробіологічних процесів, які відбуваються у природі з тим, щоб навчитися цілеспрямовано управляти діяльністю мікроорганізмів на користь людини; практично впливати на окремі біологічні групи бактерій для підвищення екологічної стабільності навколишнього середовища.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування студентами тематичних блоків (розділів) (табл. 3).

Таблиця 3

Структура навчальної практики «Комплексна навчальна практика II» здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Тематичні блоки (розділи) комплексної навчальної практики	Тривалість вивчення тематичного блоку (розділу), год			Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичними блоками (розділами)
	Всього	в тому числі		
		навчальні заняття	самостійна робота	
Ґрунтознавство	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
Картографія	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
Ландшафтна екологія	45	30	15	Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Гідрологія	45	30	15	Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Екологія мікроорганізмів	45	30	15	Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Разом	225	150	75	

Завдання «Комплексної початкової практики II» відповідає тематичним блокам (розділам):

Блок «Ґрунтознавство»:

- ознайомити студентів з геоморфологічними особливостями утворення ґрунтів зони діяльності академії;
- навчитися правильно робити ґрунтовий розріз, змалювати профіль ґрунту, правильно визначити його генетичну назву;
- на підставі теоретичного і практичного вивчення ґрунтів навчити студентів читати карту ґрунтів, картограму і раціонально використовувати їх при агроекологічній оцінці, розробці зональних систем ведення сільського господарства.

Блок «Картографія»:

- закріплення ЗВО теоретичних знань з курсу «Картографія з основами топографії»;
- ознайомитись з роботою із встановлення, регулювання та використання приладів (бусоль, теодоліт, нівелір, екер, екліметр);
- оволодіти методикою виконання зйомки місцевості найпростішими приладами (вимірювання мірною стрічкою, провішування ліній);
- ознайомитись з проведенням вертикальної зйомки;
- ведення кожним ЗВО щоденника проходження навчальної практики.

Блок «Ландшафтна екологія»:

- сформувати навички з дослідження компонентів ландшафту: гірські породи, кліматичні, гідрологічні й ґрунтові умови, рослинний та тваринний світ;
- опанувати методики з вивчення умов та закономірностей формування й змін екологічних ситуацій в межах окремих природно-територіальних комплексів;
- ознайомитися з методиками виявлення та інвентаризації джерел негативного впливу промислових об'єктів на екологічний, санітарногігієнічний та естетичний стан компонентів навколишнього середовища;
- опанувати методи оцінки рівнів антропогенного навантаження на рекреаційні зони міста;
- освоїти методики та програмне забезпечення з картографування природно-територіальних комплексів;
- засвоїти принципи проведення цільових індивідуальних та колективних екологічних досліджень.

Блок «Гідрологія»:

- ознайомитися з способами та технічними засобами вимірювання і визначення основних гідрологічних характеристик водостоків та водойм;
- навчитися знаходити, узагальнювати та використовувати гідрологічну інформацію;
- навчитися застосовувати ці методи при проектуванні та експлуатації водогосподарських об'єктів, а також аналізувати та оцінювати отримувані результати;
- ознайомитися з правилами охорони праці й техніки безпеки при проведенні всіх процесів.

Блок «Екологія мікроорганізмів»:

- ознайомитися в природному середовищі з основними видами мікроорганізмів;
- ознайомитися з угрупованнями мікроорганізмів водних мікроценозів;
- ознайомитися з мікробіологічними методами очистки води;
- ознайомитися з угрупованнями мікроорганізмів ґрунтових ценозів;
- проводити лабораторне дослідження мікрофлори природних середовищ;
- ведення кожним студентом щоденника проходження навчальної практики.

У результаті проходження «Комплексної навчальної практики II» здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

Загальні:

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

- здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук;
- здатність проводити моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

Програмні результати навчання:

- розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування;
- розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування;
- уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень;
- підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти;
- зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3.2 ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Термін проведення - VI семестр

Тривалість практики – 4 тижні (180 годин)

Метою практики є: формування у майбутнього спеціаліста професійних практичних знань з екологічних аспектів господарської діяльності, закріплення набутого досвіду та безпосередня практична підготовка до самостійної роботи на посаді еколога в сільськогосподарських, промислових, природоохоронних та інших організаціях.

Завдання практики: вміти оцінити природне середовище та екологічний стан атмосфери, літосфери і гідросфери в межах досліджуваного об'єкту екосистеми, вміти побудувати різноманітні агротехнічні, екологічні, геоекологічні карти, зібрати і обробити інформацію про розвиток небезпечних антропогенних процесів, скласти моделі і прогнозувати екологічний стан літосфери, гідросфери і атмосфери, досліджувати сучасну екологічну ситуацію району, окремих площ зони впливу сільськогосподарських та промислових підприємств, родовищ корисних копалин, знати методики та технічні засоби, необхідні для здійснення природоохоронних заходів.

Проходження практики сприяє формуванню:

Комплектностей:

Загальних:

- знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахових:

- знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування;
- здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю;
- здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління;
- здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища;
- здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі;
- здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання;

- здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем;
- здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

Програмні результати навчання:

- демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами;
- використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки;
- знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля;
- розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду;
- демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення;
- уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технологій та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень;
- уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище;
- брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів;
- підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

3.3 ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Термін проведення - VIII семестр

Тривалість практики - 4 тижні (180 годин)

Метою практики є: засвоєння студентами професійних практичних знань, набуття ними вмінь і навичок, необхідних для проведення екологічних досліджень, а також для вирішення практичних проблем у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, розробки проектів, заходів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля та їх впровадження.

Завданням практики є: формування практичних навичок щодо використання оптимальних методів та інструментальних засобів для проведення екологічних досліджень, збору та обробки даних; розробки та впровадження природоохоронних заходів та проектів, розв'язання проблем у сфері захисту навколишнього середовища; розробки систем екологічного менеджменту та управління на різних рівнях.

Проходження практики сприяє формуванню:

Компектностей:

Загальні:

- знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

- знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування;
- здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю;
- здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління;
- здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища;
- здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі;
- здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання;

- здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем;
- здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

Програмні результати навчання:

- демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами;
- розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування;
- використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки;
- знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля;
- розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду;
- демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення;
- уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технологій та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень;
- уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище;
- брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів;
- поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень;
- підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контролювання практики здобувачів вищої освіти вирішує комплекс завдань від навчальних до контролюючих і забезпечує повноту, своєчасність та якість виконання програми практики.

Контроль за проходженням практики з боку вищого навчального закладу покладається від:

- академії – на першого проректора;
- факультету – на декана та координатора практичної підготовки по спеціальності;
- кафедри – на завідувача та викладачів – керівників практики;
- бази практики – на керівника господарства.

Метою контролю є виявлення та усунення недоліків і надання допомоги здобувачам вищої освіти у виконанні програми практики.

Попереднє контролювання здійснюється під час підготовки здобувачам вищої освіти до проходження практики. При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, форма звітування, а також здобувачам вищої освіти передаються направлення на базу практики, щоденники та програми практики.

Поточне контролювання здійснюється протягом періоду проведення практик, а також під час консультування здобувачів вищої освіти.

Підсумкове контролювання відбувається під час звітування про виконання програми практики, що проводиться після закінчення термінів практики.

У процесі виконання програм навчальних практик (**Комплексної навчальної практики 1** та **Комплексної навчальної практики 2**) здобувач вищої освіти веде щоденник, в якому за кожний день коротко записує інформацію про характер і об'єм практики, способи їх виконання, на основі якого здійснюється поточний контроль керівником практики.

Нарахування балів за підсумками проходження **Комплексної навчальної практики 1** відбувається відповідно до розподілу, наведеного в таблиці 4.

Таблиця 4

Схема нарахування балів з комплексної навчальної практики 1 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Назва комплексної навчальної практики	Тематичні блоки (розділи) комплексної навчальної практики	Кількість балів
Комплексна навчальна практика 1	Вступ до фаху	40
	Геологія з основами геоморфології	20
	Біологія	40
Всього		100

Нарахування балів за підсумками проходження **Комплексної навчальної практики 2** відбувається відповідно до розподілу, наведеного в таблиці 5.

Таблиця 5

Схема нарахування балів з комплексної навчальної практики 2 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Назва комплексної навчальної практики	Тематичні блоки (розділи) комплексної навчальної практики	Кількість балів
Комплексна навчальна практика 2	Ґрунтознавство	20
	Картографія	20
	Ландшафтна екологія	20
	Ґідрологія	20
	Екологія мікроорганізмів	20
Всього		100

Після закінчення терміну навчальної практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики.

Нарахування балів здійснюється за результатами перевірки щоденників і особистого спостереження викладача під час практики та виставляється відповідна кількість балів.

За необхідності з окремими здобувачами проводять співбесіду з питань виконання програми практики.

Форма звітності здобувача вищої освіти з виробничої практики та переддипломної практики – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником практики від бази практики.

Звіт разом із щоденником практики, завіреним керівником практики від підприємства, подається на кафедру для реєстрації, після чого передається на рецензування викладачеві – керівнику практики від кафедри. Після можливого доопрацювання здобувачем вищої освіти та остаточного погодження змісту звіту з викладачем, керівником практики від кафедри, звіт допускається до захисту.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки, список використаних джерел. Звіт оформляється за вимогами, що визначені у програмі практики, та відповідно до єдиних вимог щодо оформлення текстових документів.

Звіт з практики захищається здобувачем вищої освіти комісією, призначеній наказом ректора академії. Комісія приймає диференційований залік у здобувачів вищої освіти або на базах практики в останні дні її проходження, або в академії до початку наступного семестру чи протягом двох тижнів наступного після практики семестру.

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти, набутих на виробничій практиці, визначається за 100-бальною, 4-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (таблиця 6).

Таблиця 6

СИСТЕМА ОЦІНКИ ЗНАНЬ

За 100-бальною шкалою	Шкала ЄКТС	За 4-бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Диференційований залік за практику виставляється з урахуванням:

- оцінки результатів професійної та суспільної роботи, поданої у відгуку – характеристики керівника практики від бази практики;
- оцінки за оформлення звіту, щоденника, зазначеної у висновку викладача – керівника практики від кафедри;
- презентації здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту та відповідей на запитання членів комісії.